

Қойбағарова Л.Б., Сулейменова А.Ж., тәрбиешілер
Ағеділ Г.Е., дене шынықтыру нұсқаушысы

«Балапан» бөбекжайы КМҚК, Қарағанды қ

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ МЕКЕМЕЛЕРДЕ ДЕНЕ ТӘРБИЕСІН ҰЙЫМДАСТЫРУДАҒЫ ТӘРБИЕШІНІҢ РӨЛІ

Дене шынықтыру сабақтары - балабақшада дене тәрбиесін ұйымдастырудың негізгі нысаны. Дене шынықтыру сабағының тиімді өтуі үшін дене шынықтыру жетекшісі мен тәрбиешінің үйлесімді әрекеттері қажет. Тәрбиеші дене шынықтыру сабағында білім беру процесінің белсенді қатысушысы болғандықтан, тәрбиеші өзі қимылдарды, жалпы дамыту жаттығуларын, қозғалыс ерекшеліктерін, орындау техникасын, оқытудағы педагогикалық талаптарды білу керек.

Орта және үлкен топтарда тәрбиеші дене шынықтыру жетекшісіне балаларды қалпына келтіруге, спорттық жабдықтарды таратуға және жинауға көмектеседі.

Дене шынықтыру сабағынан бұрын тәрбиеші балалардың спорттық киімдері мен аяқ киімдерін бақылайды, сондықтан футболкалар алынып тасталады, ал балалардың қолында және аузында ештеңе болмайды. Тәрбиешінің өзі спорттық киім киеді. Балаларды өсу жағынан сапқа келтіреді: ең төменгі баладан ең жоғары деңгейге дейін.

Сабақтың негізгі бөлігінде дене тәрбиесінің міндеттері шешіледі жалпы балалар: дененің қатаюы, барлығының үйлесімді дамуы дамыту, қозғалыс дағдылары мен қабілеттерін қалыптастыру, қабілеттерін меңгеру, дене шынықтыру, баланың жеке өсуіне ықпал ету (өзін-өзі бағалауды қалыптастыру, эмоционалды-ерік, мотивациялық сала және т.б.).

Тәрбиешінің әр іс-әрекеттегі рөлін білуі өте маңызды. Ол балаларға бағдарламалық тапсырмаларды жақсы меңгеруге көмектесуі керек. Сонымен қатар, оның сабақтағы белсенділігі ең алдымен балалардың жасына байланысты. Ең белсенді рөл кіші топтың тәрбиешісіне тиесілі. Тәрбиеші сабақтың басынан бастап бәрін орындайды: залға кіру, балаларды қатарға тұрғызу және оның аяқталуына дейін: залдан тыныш қадаммен шығу.

Жалпы дамыту жаттығуларын орындау кезінде және қозғалыстардың негізгі түрлерінде тәрбиеші қозғалыстардың бастапқы жағдайы мен сапасын бақылайды, қажет болған жағдайда балаларға ескертулер жасайды немесе тапсырманы дұрыс орындағандарды әр түрлі әдістерді қолдана отырып ынталандырады.

Ашық ойындар кезінде тәрбиеші балаларға ойын бейнесін дұрыс жеткізетініне, белгіленген ережелерді бұзбайтындығына көз жеткізеді.

Балалардың дене шынықтыру сабақтарында алған білімдері, білімдері мен дағдыларын тәрбиеші таңертеңгі гимнастикада және балалардың күнделікті өмірінде шебер қолдануы керек.

Әр баламен күнделікті іс-шаралар, оның қызығушылықтары мен қабілеттерін білу тәрбиеші мен дене тәрбиесі жетекшісіне барлық балалардың физикалық дамуын жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Дене тәрбиесі жетекшісі тәрбиешілерге кеңес береді, қажетті кеңестер береді, көмек көрсетеді.

Әсіресе тәрбиешімен және музыкалық жетекшімен бірлескен жұмыс таңертеңгілік гимнастикаға, спорттық мерекелерге, бос уақыттарға, ойын-сауықтарға дайындық барысында жүзеге асырылады.

Дене тәрбиесі жетекшісі мен топ тәрбиешісінің тұрақты, бірлескен жұмысы мектеп жасына дейінгі балалардың жалпы дене тәрбиесі мәселелерін шешуде қажетті нәтижелерге әкелуі мүмкін.

Дене шынықтыру бойынша жалпы дамыту жаттығу жүргізу кезінде балаларды ұйымдастырудың жалпы қабылданған тәсілдерін - фронтальды, ағындық, топтық және жеке әдістерді пайдалану ұсынылады.

Балаларды дене шынықтыру іс-әрекетінде ұйымдастырудың фронтальды әдісімен барлық балалар бірдей жаттығуларды бірден орындайды. Денешынықтыру нұсқаушысы да, тәрбиеші де мектеп жасына дейінгі балалардың жаттығулардың дұрыстығын бақылайды.

Сабақтың уақыты дене шынықтыру сабағының уақытының кемінде 70-85% құрауы керек. Сондықтан қозғалыстың негізгі түрлерін орындау үшін топ кіші топтарға бөлінеді. Бір топпен нұсқаушы, ал екінші топпен топтың тәрбиешісі жұмыс істейді.

Тиісті ережені сақтау үшін, егер материал бекітілген болса, қозғалыстың негізгі түрлерін ағынды түрде орындауға болады. Бұл жағдайда нұсқаушы ағынның бір бөлігін, ал топтың тәрбиешісі екіншісін бақылайды.

Ағындық әдіс - ең көп таралған әдістердің бірі. Балалар ағынмен, бірінен соң бірі (аз аралықпен, берілген жаттығуды орындау арқылы қозғалады (тепе - теңдік-сыммен, гимнастикалық орындықпен жүру; алға қарай секіру және т.б.) бұл әдіс тәрбиешіге балалардың іс-әрекеттерін түзетуге, қателерді жоюға және ең бастысы - қажет болған жағдайда сақтандыруды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Топтық ұйымдастыру әдісімен балалар топтарға бөлінеді, олардың әрқайсысы өз міндеттерін орындайды. Дене шынықтыру нұсқаушысы бір топпен, ал тәрбиеші екінші топпен айналысады.

Сабақ барысында денешынықтыру нұсқаушысы мен тәрбиеші арасындағы жауапкершілікті шамамен бөлу:

1 бөлім.

Дене тәрбиесі нұсқаушысы - балалардың назарын жүру мен жүгірудің дұрыстығына аударады, балалармен бірге жүгіреді.

Тәрбиеші - бақылайды, балалардың дене бітімі және сыртқы белгілері шаршау, орындайды жүрісті олармен.

2 бөлім.

А) Жалпы дамыту жаттығулары

Дене тәрбиесі нұсқаушысы - жаттығуды түсіндіреді және көрсетеді, оның дұрыс орындалуын бақылайды.

Тәрбиеші - жаттығулардың дұрыстығын бақылайды, жеке көмекке мұқтаж балаларға көмектеседі, бастапқы позицияны қабылдауға көмектеседі, дұрыс орындалмаған жаттығуды түзетеді.

Б) Жаттығудың негізгі түрлері

Дене тәрбиесінің нұсқаушысы - түгендеуді ұйымдастырады, балаларға жаттығуларды түсіндіреді және көрсетеді, орындалудың дұрыстығын бақылайды және сақтандыруды қамтамасыз етеді, бірінші кіші топпен айналысады.

Тәрбиеші-дұрыс орындалуын бақылайды және сақтандыруды қамтамасыз етеді, балалармен бірге түгендеуді жинауға көмектеседі, екінші кіші топпен айналысады.

С) Ойын ойнау

Дене тәрбиесінің нұсқаушысы - ойынның атын айтады, ережесін түсіндіреді, орналасуын көрсетеді, ойынның барысы мен балалардың іс - әрекетін басқарады.

Тәрбиеші - оқытудың бірінші кезеңінде тұзақ рөлін алады, келесі кезеңде ойынға қатысады, ережелердің сақталуын және шаршаудың сыртқы белгілерін бақылайды. Педагогтың ашық ойындар мен ойын жаттығуларына қатысуы мектеп жасына дейінгі балалардың эмоционалды көңіл -күйін жақсартады, олардың физикалық белсенділік деңгейінің жоғарылауына оң әсер етеді.

Дене шынықтыру сабағының қорытынды бөлімінде, нұсқаушы нәтижені шығарғанда, тәрбиеші оқиғаның қалай өткені, балалардың қайсысы тапсырманы орындағаны, нені сәтсіз аяқтағаны туралы өз пікірін айта алады.

Бірлескен дене шынықтыру сабағынан кейін тәрбиешінің қызметі аяқталмайды. Ол жеке жұмыс кезінде (күндіз ойындар мен серуен кезінде) балалармен жаңа моториканы және ойындарды күшейтеді.

Осылайша, мектепке дейінгі мекемелерде тәрбиеші мен дене шынықтыру нұсқаушысы бірлескен жұмысы дене шынықтыру бойынша білім беру қызметін сапалы жүргізуге, балалардың қозғалыс белсенділігін арттыруға, олардың мәдениетін қалыптастыруға, білім беру қызметіне қатысуға оң эмоционалды көңіл-күй қалыптастыруға ықпал етеді.

Әдебиеттер:

1. Глазырина Л.Д. Физическая культура дошкольникам / Л.Д. Глазырина // Программа и программные требования. – М., 2009.
2. Глазырина Л.Д. Методика физического воспитания детей дошкольного возраста : пособие для педагогов дошкольных учреждений / Л.Д. Глазырина, В.А. Овсянкин. – М., 2011.
3. Лескова Г.П. Общеразвивающие упражнения в детском саду / Г.П. Лескова, П.П. Буцинская, Л.С. Васюкова. – М., 2000.